Cena numeru 10 fenigów.

Nr 248 SOSNOWIEC wtorek dnia 6 listopada 1917 roku Rok XII

KURJER ZAGŁĘBIA

Dziennik społeczny, polityczny i literacki. Wychodzi codziennie z wyłączeniem dni poświątecznych.

Nowy kanclerz Rzeszy.

Hr. Hertling nowy kanclerz Rzeszy Niemieckiej, urodzony 21 marca 1843 r. w Hessen Darmstadt, poświęcił się ukończywszy studja, działalności naukowej i przez długie lata wykładał filozofję na uniwersytetach w Bonn i Monachjum, biorąc jednocześnie udział w życiu politycznem oraz w życiu duchowem świata katolickiego. W 1875 r. wybrany do parlamentu Rzeszy niemieckiej, zasiadał tam do 1912 r., odgrywając rolę bardzo wybitną i piastując w ciągu lat ostatnich stanowisko zaszczytne przywódcy stronnictwa centrum. W 1912 r. złożył mandat, powołany przez księcia regenta bawarskiego, Leopolda, na urząd prezesa gabinetu bawarskiego.

BERLIN, 2 listopada (WAT.). W związku z mianowaniem nowego kanclerza Rzeszy prasa lewicy podkreśla fakt, że uczyniono obecnie znaczny krok w kierunku systemu parlamentarnego.

„Vorwärts" zaznacza, że przy wyborze nowego kanclerza chodziło wprost o punkt zwrotny w historji polityki wewnętrznej Niemiec, która może mieć decydujące znaczenie na dziesiątki lat dla całego rozwoju Niemiec. Socjaldemokracja uchyliła się wprawdzie od wstąpienia do gabinetu, będzie go jednak energicznie popierała dopóty, dopóki będzie przeprowadzał w sposób lojalny i energiczny program partji większości parlamentu.

Wczorajszy „Dziennik Poznański" z powodu nominacji nowego kanclerza pisze co następuje: „My powitać możemy nominację hr. Hertlinga na kanclerza Rzeszy z uczuciem zadowolenia. Polityk ten w ciągu całej swej dotychczasowej działalności politycznej, przedewszystkiem i ko długoletni przewodniczący w zarządzie stronnictwa centrum rządził się wobec nas zasadą bezstronności i sprawiedliwości. Natomiast kroplę goryczy stanowi wiadomość o zamierzonem podobno powierzeniu urzędu wiceprezesa gabinetu pruskiego znanemu hakatyście prof. Friedbergowi.

Z widowni wydarzeń

Nienaruszalność Włoch.

GENEWA. Posłowie Anglji, Francji i Rosji w Rzymie zagwarantowali solidarnie nienaruszalność terytorjum państwa włoskiego.

Poseł amerykański złożył w imieniu prezydenta Wilsona podobne oświadczenie i obiecał pomoc Ameryki w walce obronnej.

Nowa wojna.

AMSTERAM. (BTW.) Według doniesień dzienników angielskich z Waszyngtonu należy wkrótce oczekiwać wypowiedzenia wojny przez Amerykę Austro Węgrom, ponieważ Wilson postanowił dać pomoc Włochom.

Amerykański związek obrony narodowej powziął rezolucję w tym samym duchu.

Odwrót aż do Piave.

BERLIN. Z Genewy donoszą do „Lokal Anzeigera": W nocie, rozesłanej przez ajencję Havasa, przewidziany jest odwrót armji włoskiej aż do rzeki Piave. Tam bowiem dopiero może nastąpić interwencja francuzów i anglików, oraz pomoc ich w obronie Trewiza i Wenecji. Wynik spodziewanych dalszych walk pomiędzy rzekami Muvanella a środkowem Tagliamento zdecyduje—jak twierdzą wiadomości, nadchodzące z granicy szwajcarskiej—o dalszych decyzjach jenerała Cadorny.

Rosja o klęsce Włoch

SZTOKHOLM, (BTW.) Jak donoszą z Petersburga, cała prasa stwierdza, że klęska włochów stanowi niepowetowaną klęskę dla całej koalicji zachodniej. Dzienniki socjalistyczne są zdania, że dzięki temu stanowisko Rosji na konferencji paryskiej znacznie się polepszyło, gdyż zarzuty, kierowane przeciwko armji rosyjskiej tracą już na wartości.

Wenecja wolnem miastem.

AMSTERDAM, (BTW.) Do „Daily Mail" donoszą z Rzymu: Znajdująca się obecnie w strefie zagrożonej Wenecja ogłoszona została jako wolne miasto, w celu zabezpieczenia nieocenionych skarbów sztuki tego miasta przed zniszczeniem. Konsulaty państw obcych powiadomione o tym zostały przez rząd włoski w niedzielę wieczorem.

Układy niemiecko-austrjackie

WIEDEŃ; (BTW.) Biuro Korespondencyjne donosi: W dalszem rozwinięciu układów, rozpoczętych podczas ostatniej bytności sekretarza stanu v. Kühlmanna w Wiedniu, udaje się minister spraw zewnętrznych hr. Czernin do Berlina jutro wieczorem. Będzie on miał sposobność konferowania z nowym kanclerzem Rzeszy hr. Hertlingiem, który, jak wiadomo, składał na dworze wiedeńskim wizytę w kwietniu r. b. i odwiedził wówczas hr. Czernina.

Parlament niemiecki.

BERLIN, (BTW.) Najbliższe posiedzenie parlamentu Rzeszy wyznaczono na czwartek 15 go listopada.

BERLIN, 4 go listopada. (W. A. T.). Dzienniki donoszą, że kanclerz Rzeszy i prezes ministrów hr. Hertling będzie miał już dnia 22 listopada sposobność wystąpienia z mową w parlamencie.

Dymisja dr. Helfferícha.

BERLIN, (BTW.) „Vossisch Zeitung" pisze: Jak dowiadujemy się, zastępca kanclerza Rzeszy, sekretarz stanu, dr. Helfferich, wręczył wczoraj po południu nowemu kanclerzowi Rzeszy, dr. Hertlingowi, podanie o dymisję.

Mowa króla greckiego.

KOPENHAGA, 3 listopada (BTW.). Jak donoszą z Aten do „Politiken", król Aleksander miał mowę do oficerów, w której m. in. powiedział: Rozkazuję wam wszystkie siły wasze poświęcić służbie, nie mieszając się do polityki. Pracujcie tak, abyśmy mogli możliwie jaknajprędzej wziąć udział w wojnie i zniszczyć bulgarów, naszych wrogów.

Ewakuacja Petersburga

SZTOKHOLM Jak donosi „Wiecziernieje Wremia", komisja ewakuacyjna Petersburga ogłosiła szereg przepisów, regulujących ewakuację stolicy. Z przepisów tych wynika, że rząd nie opuści Petersburga przed 15-ym listopada starego stylu, natomiast konstytuanta zbierze się już w Moskwie.

Ofensywa a pokój.

SZTOKHOLM, „Stokholms Tidningen" w obszernym artykule zastanawia się nad pytaniem, jaki wpływ wywrą ostatnie sukcesy państw centralnych na przyśpieszenie pokoju.

Jeżeli Niemcy, zdoławszy zniweczyć wszelkie wpływy Włoch, utrzymują swe dotychczasowe stanowisko w sprawie celów wojny i propozycji papieskich, to niemal napewno twierdzić można, że pokój jest kwestją bliskiej przyszłości.

Starcie na morzu.

KOPENHAGA, 3 go listopada. (BTW.) Biuro Ritzau donosi: Wczoraj przed południem doszło na wodach międzynarodowych w cieśninie Kattegak do wielkiego starcia pomiędzy angielskiemi ścigaczami torpedowców a kilku niemieckiemi parowcami uzbrojonemi, pomiędzy którémi znajdowała się większa liczba statków rybackich, oraz parowiec większych rozmiarów. Niebawem trafiony pociskami wielki parowiec niemiecki zatonął. Przypuszczają, że zatonęły również dwa statki rybackie. Angielskie ścigacze torpedowców wzięły na pokład 30 ludzi z załogi zatopionego parowca. Pewien jadący wypadkowo w tym czasie w kierunku południowym parowiec handlowy zabrał 15 ludzi, którzy wieczorem tegoż dnia wysadzeni byli na ląd w Kopenhadze; w tej liczbie jest też 5 rannych. Wszystkich razem utonęło podobno 50 marynarzy niemieckich.

Z Rady Regencyjnej.

W ubiegłą środę wieczorem członek Rady Regencyjnej, p. Józef Ostrowski, wydał bankiet, na którym byli obecni: generał gubernator von Beseler, generał hr. Szeptycki, przedstawiciele grup należących do międzypartyjnego koła politycznego, mianowicie polityki realnej, demokratyczno-narodowej, polskiej partji postępowej, związku niezależności gospodarczej, przedstawiciele zjednoczenia t. zw. stronnictw demokratycznych, oraz grup aktywistycznych.

*

Rada Regencyjna przez specjalnych kurjerów wystosowała do monarchów niemieckiego i austrjacko-węgierskiego listy, zapowiedziane podczas intromisji w przemówieniu p. Józefa Ostrowskiego.

*

Jutro we wtorek odbędzie się wspólne posiedzenie członków Rady Regencyjnej z członkami komisji przejściowej b. Tymczasowej Rady Stanu.

*

W kołach zbliżonych do Rady Regencyjnej, obiegają pogłoski, że Rada, niezrażona odmowną odpowiedzią władz okupacyjnych co do kandydatury hr. Adama Tarnowskiego, na stanowisko prezesa polskiego ministerjum, po raz drugi kandydaturę tę przedstawi. Odpowiedź tym razem otrzymana, ma być dla Rady Regencyjnej decydującą.

*

Naczelnym dyrektorem kancelarji jest sekretarz Rady Regencyjnej ks. prałat Chełmicki. Jego pierwszym zastępcą oraz głównym referentem kancelarji mianowany został p. Jan Kucharzewski, pierwszy referendarz koronny. Naczelnikiem kancelarji ks. prałata Chełmickiego jest p. Wacław Baliński. Funkcje skarbnika pełni p. Leon Goldstand,

Z dnia na dzień.

Z działalności R.G.O.

Według sprawozdań z referatów, przedstawionych na ostatnim zjeździe przedstawicieli Rad Opiekuńczych w Warszawie, okazuje się, iż w roku bieżącym wysłano na wieś ogółem 10 tysięcy dzieci. Z tego 5000 dzieci za pośrednictwem R.G.O. z Warszawy, 500 dzieci z Warszawy za pośrednictwem innych instytucji, 250 dzieci ze szkół. W ochronach znajduje się 100 dzieci. Najwięcej dzieci przyjęły powiaty: ciechanowski, kutnowski, lipnowski i łomżyński.

Działalność wydziału budowlanego R.G.O. wobec braku funduszów polegała przeważnie na akcji uświadamiającej (kursy, pokazy itp.).

Wpływy ogólne R.G.O. za rok 1917 wyniosły 4.366.978 mk. z czego radom opiekuńczym w obwodzie wschodnim wypłacono 3,000,000 mk., w okupacji zaś niemieckiej z górą 80 proc.

Sekcja gospodarcza, przy kapitale obrotowym 100,000 mk., dała zysku ze sprzedaży materjałów kławatnych 96,000 mk., artykułów żywnościowych—15,000 marek.

Dotychczas zarejestrowano strat w rolnictwie na sumę 62,000,000 rb.; w miastach na miljard rubli w złocie.

Pierwsza loterja dobroczynna nie dała oczekiwanych zysków, dopiero loterja klasowa oparła się skutecznie konkurencji licznych loterji, czynnych na terenie Królestwa Polskiego. Ogólne wpływy z loterji do końca grudnia rb. wyniosą około 2 miljonów mk. W roku przyszłym wpływy z tego źródła spodziewane są w wysokości 2¼ miljona marek.

* W rocznicę rzezi Pragi. Uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę jenerała Jasińskiego odprawione zostało wczoraj w kościele św. Florjana w

Warszawie, Dnia 4 go listopada, jako w 123-cią rocznicę rzezi Pragi odbył się w teatrze Praskim odczyt prof. Henryka Mościckiego, znanego i cenionego prelegenta, o jenerale Jakóbie Jasińskim i rzezi praskiej.

* **Narada z przedstwicielami miasta.** Na posiedzeniu magistratu warszawskiego przewodniczący wydziału zaopatrywania miasta, p. Kaz. Życki, zdał sprawę z odbytej narady z przedstawicielami miast prowincjonalnych, Przedstawiciele tych miast wypowiedzieli się za zaprowadzeniem i zorganizowaniem urzędów miejskich do walki ze spekulacją.

* **Referent do spraw żydowskich.** Wczorajsze gazety żydowskie donoszą: „Z rekomendacji prof, Dicksteina, historyk H. Gruenwassel zostanie mianowany referentem do spraw gmin żydowskich i religji żydowskiej przy polskim Departamencie wyznań i oświaty".

* **O wyższych uczelniach.** Stronnictwa zjednoczone w międzypartyjnem kole politycznem, a mianowicie: Stronnictwo polityki realnej, demokratyczno-narodowe, polska partja postępowa, zjednoczenie narodowe, stronnictwo demokracji chrześcjańskiej i związek niezależności gospodarczej wydały komunikat w sprawie uczelni wyższych w Warszawie.

Żądają one, by uniwersytety krakowski i lwowski oraz politechnika lwowska, z udziałem Akademji umiejętności i Towarzystw naukowych wyłoniły z siebie komisję, któraby, ujawszy w ręce ster sprawy, tworzyła dzieło, godne Polski i stanowiska jej w świecie cywilizowanym. Tylko w ten sposób, przez dobór odpowiedni i zaopatrzenie przyszłych profesorów we właściwą „venia legendi", uzyskają oni charakter niezbędny dla powagi zarówno wobec świata zewnętrznego, jak młodzieży, tylko w ten sposób mogą najwyższe uczelnie warszawskie stać się twierdzą myśli narodowej".

Obrady rzemieślników.

Na walnem zebraniu przedstawicieli organizacji i instytucji rzemieślniczych, które się odbyło w ub. tygodniu w Warszawie, omówiono obszernie sprawę utworzenia Centralnego Towarzystwa Rzemieślniczego, którego pierwszem zadaniem ma być, jak głosi projekt statutu: „zespolenie usiłowań i prac rzemieślników związanych w towarzystwach okręgowych, dla podniesienia stanu rzemieślniczego i rzemieślnictwa we wszystkich gałęziach". Po ożywionej dyskusji, w której uczestniczyli pp.: radni Mencel, Lipczyński, Rudnicki, pp. inż. Omiljanowski (Dąbrowa), Malinowski, Szperling (Będzin), Wałkowski (Sosnowiec) i inni zebrani uchwalili powołać do życia taką instytucję i przyjąć projektowany statut.

W toku obrad nad ogólnym stanem i potrzebami rzemiosł w kraju żywa dyskusja wyłoniła się nad punktem, dotyczącym przyjmowania do cechów na warunkach ulgowych.

Przedstawiciel Sosnowca p. Wałkowski skarżył się, że liczni w Sosnowcu niecechowi krawcy, fryzjerzy i malarze wobec braku cechów takich na miejscu chcieli zapisać się do organizacji częstochowskich, lecz tam zażądano od nich około 200 marek wpisowego. Wobec powyższego mówca prosi, aby w podobnych wypadkach zapisywały takich rzemieślników cechy warszawskie, P. Z. Oleśniewicz z Siedlec prosi o rozciągnięcie tegoż na ślusarzy. P. Antczakowski oświadcza, że Łódź również jest gotowa podjąć się takich zapisów.

P. Stefan Lewiński z Łomży poruszył sprawę zawodów, mających zaledwie po kilku przedstawicieli w wielu miastach prowincjonalnych. Sprawę wyjaśniono w ten sposób, że należy w warunkach takich tworzyć jeden cech dla kilku pokrewnych zawodów (naprz. cech metalowców, kowali, ślusarzy, zegarmistrzów, cech drzewny itp.). Dalej uchwalono wniosek, głoszący, aby cechy we wszystkich miastach przyjmowały na warunkach ulgowych rzemieślników z miast sąsiednich, w których niema odpowiednich cechów.

Z Sosnowca

Dnia 5|XI

— Zjazd Florjański. Wczoraj o godz. 10 rano w sali Stow: Techników odbył się zjazd przedstawicieli Straży ogniowych powiatu będzińskiego, na który przybyło około 80 delegacji. Sprawozdanie z obrad zjazdu zamieścimy w jutrze)szym numerze.

— Z Tow. Lekarskiego. Dnia 10 b. m. o godz. 4 i pół po poł. odbędzie się zwyczajne posiedzenie członków Towarzystwa Lekarskiego w lokalu Stowarzyszenia Techników (Czysta 9). Referentem będzie dr. T. Heryng z Warszawy.

— Wypadek przy pracy. Wczoraj o godz. 9 wieczorem pomocnik maszynisty Kijak uległ nieszczęśliwemu wypadkowi zgniecenia przez bufory wagonów. Smierć nastąpiła momentalnie. Zwłoki pozostawiono na miejscu wypadku aż do chwili dokonania oględzin lekarskich.

— Osobiste. Kurs akademicki wyższej szkoły administracyjnej w Warszawie ukończyli sosnowiczanie pp. Feliks Chiczewski, Stefan Rayski i Kazimierz Reicher.

Z Teatru Zimowego.

„W Przystani" - dramat w 3 aktach J. Engla.

Drugi występ Karola Adwentowicza w dramacie J. Engla „W Przystani", zarówno jak pierwszy, nacechowany był piętnem wysokiego artyzmu. Jednakże treść dramatu, zaczerpnięta z obcego nam środowiska, nie wywarła na publiczności głębszego wrażenia.

Tragedja rodzinna rybaka Druksa, zarysowana ciemnemi barwami na tle nadbaltyckich nizin, minęła jak podmuch północnego wiatru, nie pozostawiając w pamięci trwalszego wspomnienia. Gdyby nie porywająca, pełna temparamentu i uczucia gra p. Adwentowicza, dramat straciłby wiele na sile wyrazu i potoczystości akcji.

Wprawdzie i pozostali artyści dołożyli wszelkich starań, by utalentowaną grą przyczynić się do zupełnego sukcesu dramatu. Zwłaszcza gorące słowa uznania należy zwrócić pod adresem p. J. Nosarzewskiej, która rolę potulnej żony rybaka wykonała z wielką dozą artystycznego umiaru i niewieściego wdzięku. Typ rubasznego pastora z powodzeniem odtworzył p. Roslan. Z pozostałych wykonawców na wyróżnienie zasługuje pełna młodzieńczej werwy gra p. Radwana. Role drugorzędne zaalazły dzielnych wykonawców w osobach pp. J. Dobrowolskiej i Sawickiego. *B.*

Z Będzina.

+ Kursy dla dorosłych. Rozpoczęcie wykładów na kursach dla dorosłych im. Tadeusza Kościuszki, odłożone zostało do dnia 5 listopada.

+ Koncert Barcewicza. Na dzień 11 listopada zapowiedziany jest koncert Barcewicza. W koncercie tym wezmą również udział p. Józef Węgrzyn jako deklamator, panie Ada Makow, śpiew, i Zofja Makow, fortepian.

Redaktor odpowiedzialny JÓZEF OSKOLSKI. Wydawca ANTONI MAZURKIEWICZ. Drukarnia „KURJERA ZAGŁĘBIA" ul. Dęblińska Nr. 7.

Za pozwoleniem Cenzury Niemieckiej.